

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. начальника відділу

оперативних чергових

капітан служби цивільного захисту

Олександр БОНДАРЧУК

« ___ » _____ 2025 року

ПЛАН-КОНСПЕКТ
проведення заняття з навчальною групою № 14

Профільна підготовка

Відділ оперативних чергових МРЦ ШР ДСНС України

Тема: Організація та забезпечення заходів технічного захисту інформації. Захист інформації в телекомунікаційних, інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах органів та підрозділів цивільного захисту ДСНС.

Навчальна мета: підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей особового складу в питаннях зазначеної теми.

Час: 3 година

Місце проведення :

Робоче місце МРЦ ШР ДСНС України

Навчально-матеріальне забезпечення: самостійне навчання

Нормативно-правові акти та література: Конституція України. – К.: Право, 1996.; Арциховский А.В. Древнерусские миниатюры как исторический источник. – М., 1944.; Грушевський М. Про гербові знаки України // Народна воля. – 1917. – 6 вересня.; Голомза К. Українське військо: повернення до традицій // Військо України. – № 1, 2. – 1995.; Культура і побут населення України. – К.: Либідь, 1993.; Мала енциклопедія етнодержавства. – К.: Генеза. Довіра, 1996.; Нагороди України. Річник XXVII. – № 2. – 1993.; Національна символіка України. – К., 1991.; Словник символів. – К.: Народознавство, 1997.; Сергійчук В. Живемо символами і серед символів // Українська культура. – № 11-12. – 1993.; Сергійчук В. Доля Української національної символіки. – К.: Знання, 1990. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052; Кодекс цивільного захисту України, від 02 жовтня 2012 р. за № 5403-VI; Інтернет ресурси «сайт ДСНС України».

Питання та їх стислий зміст	Методичні вказівки
<p>1. Державний герб України, історія та значення.</p> <p>28 червня 1996 року була прийнята Конституція України, де визначено; "Державними символами України є Державний прапор України, Державний герб України і Державний гімн України".</p> <p>Український національний символ - тризуб - сягає корінням у сиву давнину, коли людина тільки почала своє самоусвідомлення та самоствердження. Одне з перших зображень тризуба на нашій території зафіксоване на кам'яній застібці періоду Трипільської культури (IV - III тис. до н. е.), знайденої біля дніпровського острова Шанця. У V ст. до н. е. - IV ст. н. е. цей символ охоче карбували на своїх монетах правителі Боспорського царства. Згодом його прийняли і почали активно використовувати пращури сучасних українців.</p> <p>Археологічні розвідки на Полтавщині та Київщині підтверджують, що на землях Центральної України тризуб був відомий як символ влади, знак родових старійшин або племінних вождів ще у VI - VIII ст. ст., задовго до Рюриковичів.</p> <p>Перша згадка про тризуб як князівський знак Київської Русі датована X ст., збереглася в болгарському рукописі, де зображені дружинники Святослава, що тримають прапори, увінчані тризубом. Згодом цей князівський знак зустрічається на печатках, монетах, цеглі, з якої будували тогочасні церкви та ін.</p> <p>Спочатку цей знак не був офіційним гербом, а виступав лише в ролі родового знака князів. Проте з часом він передається у спадок як символ влади та знак єднання східних слов'ян, тобто набуває статусу герба. У X - XIII ст. зображення тризуба було поширене на великій території від Криму до Новгороду, від Кавказу до Франції та Швеції, що закономірно, оскільки на цей час припадає пік могутності та активної міжнародної діяльності Київської Русі, державним символом якої був саме тризуб.</p> <p>Водночас із посиленням використання цього знака в побуті (орнаментах тканин, карбуванні, різьбярстві, писанкарстві тощо) та розширенням географічних меж його вживання відбулися значні зміни у графічному зображенні тризуба. Суть їх полягала в ускладненні елементами плетінкової форми, що своєрідно відбивало ускладнення структури давньоруського суспільства. Саме ці графічні зміни і зумовили своєрідність, оригінальність української геральдики. Занепад Київської Русі призвів до тимчасової втрати тризубом ролі загальнодержавного символу.</p> <p>Новий стан у розвитку української державної символіки тісно пов'язують з появою козацтва і його військово-політичної організації - Запорізької Січі. Як свідчать джерела, вперше герб (печатка) українських козаків з'явився у 1576 році, коли польський король Стефан Баторій дарував гетьману разом з іншими атрибутами влади печатку з зображенням постаті козака у високій шапці й пороховим рогом при боці та рушницею на плечі.</p> <p>Спершу цими печатками користувалися старшини реєстрових козаків і колові отамани Запорізької Січі, а після Національно-визвольної війни українського народу 1648 - 1657 рр., тобто коли знову відродилася українська державність, ними завіряли найважливіші гетьманські документи. При цьому варто відзначити, що на відміну від деяких регіональних зображень гербів тих чи інших міст, які несли зображення тризуба, український герб мав практично всеукраїнське значення. Ним користувалися гетьмани Лівобережжя та Правобережжя України.</p> <p>В середині XIX ст. в ході розвитку національно-визвольного руху на Західноукраїнських землях Руська рада, звернувшись до історичних традицій Галицько-волинського князівства XIII - XIV ст., прийняла як національну емблему (знак українців Галичини) колишній герб князівства: зображення жовтого (золотого) саява на блакитному полі. Фактично аж до початку XX ст. тризуб використовувався лише у дворянських гербах, геральдиці міст,</p>	

книжкових заставах.

Нове життя для цього державного символу настає після проголошення Центральною Радою у січні 1918 р. IV Універсалу, коли було визнано за необхідне використати знак князівської влади київських князів - тризуб як герб Української Народної Республіки, що символізувало б спадкоємність державної традиції в українських землях. В лютому 1918 р. голова Центральної Ради М. Грушевський виступив із пропозицією визнати як державний герб УНР зображення тризуба.

Після повалення ЦР 29 квітня 1918 р. і проголошення Української Держави гетьмана П. Скоропадського питання про герб України постало знову. Пропонувалося затвердити як герб давній знак гетьманів із зображенням козака з рушницею і шаблею (можливо, тому, що на чолі держави знову став гетьман). Та все ж вирішили зберегти у цій ролі тризуб. Саме тоді він став атрибутом військового одягу. 17 травня 1918 року було затверджено кокарду: золотий герб Української Держави на блакитному стані із золотим облямуванням. Ця - кокарда була поширена і в часи Директорії, після відновлення УНР.

Принципово інший підхід до змісту державного герба було застосовано в Українській РСР. В основу герба були покладені не українські національні та історичні символи, а класові, інтернаціональні - червона зірка, серп і молот, а також заклик "Пролетарі всіх країн, єднайтеся!". Пояснювалося це тим, що УРСР від початку свого утворення вважалася державою класовою, робітничо-селянською, відданою принципам пролетарського, соціалістичного інтернаціоналізму (не дивно, що червона зірка, серп і молот містилися на гербах усіх інших республік, які входили до складу СРСР).

Здобуття Україною державної незалежності поставило питання про зміну державної символіки, звільнення її від вузько класових, партійних підходів, про повне врахування національних традицій.

За рішенням Президії Верховної Ради затвердили малий герб України у вигляді золотого тризуба на синьому полі. Тризуб як знак Київської Держави Володимира Великого, насамперед символізує безперервність тривалого історичного розвитку українського народу.

Кольорове зображення малого герба відповідає національним кольорам - жовтому і синьому, В основу герба покладено зображення тризуба, розроблене свого часу видатним українським художником В. Кричевським. Співвідношення ширини тризуба до його висоти обрано 3:5, тобто дотримано принципу "золотого перетину". Золотий тризуб розміщено на синьому п'ятикутному щиті, форма якого зумовлена загальним контуром тризуба.

Ескізний проект герба, а також схему графічного зображення тризуба, щита, геральдичне графічне зображення герба виконали архітектор А. Гречило (М. Львів), художники О. Кохан (М. Київ) та І. Турецький (М. Львів).тощо.

Постановою Верховної Ради від 19 лютого 1996 року визначено: "Великий Державний герб України встановлюється з урахуванням малого Державного герба України та герба Війська Запорізького законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України. Головним елементом великого Державного герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого ("малий Державний герб України").

Багато вчених робить спробу пояснити походження і значення тризуба. Ось деякі версії: візантійський чи скіфський скіпетр, голуб Святого Духа, явір, лук і стріла, норманський шолом, ворона, сокира; тризуб чимось схожий на верхівку хлібного колоса, втілює уявлення слов'ян про єдність трьох царств: неба, землі, пекла; вбачають у тризубі також єдність сонця, повітря, води - триєдиної сили, що лежить в основі буття. Пізніше ця ідея лягла в основу принципового християнського постулату про єдність Бога-Отця, Бога-Сина, Бога-Духа Святого. Проте це не таке просте завдання.

Будучи своєрідним ключем для усієї системи української національної символіки, тризуб навіть наприкінці ХХ ст. не розкрив усіх своїх таємниць та потаємних значень.

Здавна різні народи використовували під час змагань певні символи, що мали вказувати місце збору воїнів. Найчастіше це був шматок тканини, прикріплений до списа. На князівських стягах давніх слов'ян зображували богів, тотемні знаки, а після прийняття християнства - Ісуса Христа, різних святих. Наприкінці ХІІІ ст. на українських землях стали вживати геральдичні символи на прапорах.

2. Синьо-жовтий прапор України. Історія становлення.

Українське синьо-жовте сполучення - одне з найдавніших. Походить воно від герба Галицько-волинського князівства: золотого лева в синьому полі, який з'явився в другій половині ХІІІ ст. У 1410 році ополчення Львівської землі брало участь у Грюнвальдській битві під синьою короугою із зображенням жовтого лева, що спирається на скелю.

Є й інший погляд на походження нашого прапора. Краю-країні, де зародилася хліборобська цивілізація, притаманні саме сині і жовті фарби. Золотаві хлібні лани і миріє ніжно-блакитне небо над ними, синя дніпровська або морська хвиля і жовтий пісок - усе це зроду-віку складало краєвид нашої землі. Око українця завжди милували і жовті квіти горицвіту, дивини, буркуну, соняшника, і голубі пелюстка цикорію, барвінку, волошки. Навесні, коли відроджується життя, першими з'являються проліски і пшінка - сині і жовті квіти. Жовте - вогонь і синє - холод - два полюси буття, але водночас і два кінці осі, навколо якої це буття обертається.

Розвиток козацтва мав значний вплив на українське прапорництво. Перший відомий нам із історичних джерел козацький прапор - червоне полотнище з білим хрестом, Традиція йде від родинного герба прославленого запорізького ватажка Дмитра Байди-Вишневецького, бо під його штандартом ходили хортицькі січовики в середині ХVІ ст.

На козацьких прапорах ХVІ - ХVІІІ ст., зображувалися сонце, місяць, зірки, олені, зброя, святі - все, що було на той час характерне для мотивів українського народного образотворчого й декоративного мистецтва. Поряд із своїми вживалися козацтвом короугви володарів, які брали їх на службу. Наприклад, стяг з чорним орлом - від австрійського імператора і білим орлом - від польського короля.

З ХVІІІ ст. полкові і сотенні козацькі прапори Війська Запорізького все частіше виготовляються з блакитного полотна, на яке жовтою фарбою наносяться хрести, зорі, зброя, постаті, святих. Згодом - козак з самопалом у золотому (жовтому) щиті на голубому тлі.

Поєднання жовтого і блакитного кольорів бачимо і на багатьох гербах козацької старшини. Водночас необхідно зазначити, що згадані кольори переважають на гербах графа Безбородька, гетьманів Михайла Дорошенка, Івана Брюховецького, Кирила Розумовського.

Безумовно, історичні традиції певних територій у використанні тих чи інших кольорів відбиваються і на гербах цих районів. Мабуть, саме з огляду на це загальноживані барви перейшли й на герби українських губерній Російської імперії, які затверджувалися в другій половині ХІХ ст. Так, Катеринославська губернія мала за свій символ голубий щит, на якому вирізнялося золоте зображення Катерини ІІ, оточене золотими зірками; Подільська - на небесному полі сонце з золотим промінням, над яким золотий хрест; Київська - жовто-синій щит із зображенням срібного архистратига Михаїла.

Жовто-сині знамена супроводжують в 1914 р. на західноукраїнських землях святкування ювілею Великого Кобзаря. 1 липня 1917 р. на ділянці фронту Конюхи-Потури в Галичині перейшов у наступ під жовто-блакитними прапорами 6 український корпус російської армії. А 15 вересня 1917 р. з Москви було відправлено на фронт перші сотні полку запорожців. Перед вишикуваними на Хотинському полі козаками майоріло жовтими і

блакитними стрічками червоне полотнище, на якому з одного боку був намальований козак запорізький, а з другого архистратиг Михаїл. Піднімався тоді такий прапор і на кораблях Чорноморського флоту.

У березні 1918 р. Центральна Рада затвердила жовто-блакитний прапор символом УНР. З 28 січня 1992 р. Верховна Рада України затвердила синьо-жовтий стяг Державним прапором України. В Конституції України від 28 червня 1996 р. визначено: "Державний прапор України стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів".

3. Гімн України, історія розвитку та становлення.

До найбільших святинь будь-якого народу належить і гімн. Це ті слова і музика, які змушують кожного підійматися при перших же акордах, з трепетом в душі слухати ту мелодію, яка віднаходить найпотаємніші струни, кличе до високого й світлого. Є такий символ і в українців - це гімн "Ще не вмерла Україна".

Перша музична символіка нашого народу сягає часів Київської Русі. Тоді її роль виконували бойові заклики та пісні, які створювали патріотичний настрій перед битвами. З тих часів поширюються пісні релігійного змісту. В них возвеличуються Божа Матір, Господь, святі. До найпоширеніших видів старовинної гімнної пісні належать кантати, що виконуються хором, триголосні псалми, короткі похвальні речі на честь Богородиці та святих.

Перед боєм з монголо-татарською ордою на Калці 1223 р. руські дружинники співали "З нами Бог, розумійте язици". Також як гімн звучала з вуст українських воїнів перед Грюнвальдською битвою 1410 р. бойова пісня "Богородзіна дзевіца", що була у той час спільною для народів Польщі і Литви.

У період козацької історії на перший план виходять пісні-гімни, що прославляють подвиги цієї своєрідної суспільної організації. Особливо популярною була спочатку "Нуко, хлопці, до зброї". Пізніше поширилися такі, як "Пісня про Байду", "Ой, на горі, там женці жнуть", "Засвістали козаченьки", які набули великої популярності.

Коли у 1848 р. у Львові стає до влади Головна Руська Рада, вона приймає за національний гімн вірш отця Івана Гушалевича "Мир вам, браття". На Закарпатті тоді ж Олександром Духновичем був написаний гімн "Я русин єсть і буду". Та саме в ті часи, у другій половині XIX ст., точніше у 1862 р., у Києві з'являється вірш відомого етнографа Павла Чубинського "Ще не вмерла Україна".

Він був покладений на музику Михайлом Вербицьким і невдовзі став новим національним гімном. Вперше пісня зазвучала у селі Млині (сьогодні це територія Польщі), де жив автор музики М. Вербицький (молодий священик). Карпатська Україна у 1939 р. закріпила законодавче як державний гімн цю пісню. 1 грудня 1991 р. музична редакція національного гімну "Ще не вмерла Україна" затверджена Державним гімном нашої держави. Крім того часто виконується також "Боже Великий, єдиний, нам Україну храни" (музика М. Лисенка, слова О. Коптського), "Ой у лузі червона калина" (гімн Українських Січових Стрільців).

В сучасній Конституції України від 28 червня 1996 р. стверджується: "Державний гімн України - національний гімн на музику М. Вербицького із словами, затвердженими законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України".

4. Символіка ДСНС України.

Символікою ДСНС України є емблема, прапор Державної служби України з надзвичайних ситуацій та штандарт Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Встановлені Указом президента України 16 вересня 2016 року № 395/2016

Емблемою Державної служби України з надзвичайних ситуацій є рівносторонній розширений хрест жовтогарячого кольору. У центрі хреста розміщено синій круг зі Знаком Княжої Держави Володимира Великого в обрамленні вінка з дубового листя. Діаметр круга становить 1/2 висоти

хреста. Зображення Знака Княжої Держави Володимира Великого, облямівка сторін хреста та вінок золотого кольору. На сторонах хреста зображено рівнобічні трикутники синього кольору, кожен із яких спрямований верхівкою до центру емблеми.

Прапором Державної служби України з надзвичайних ситуацій є прямокутне біле полотнище зі співвідношенням ширини до довжини 2:3. На лицьовій стороні у верхній лівій чверті прапора розміщено зображення двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів, а в центрі вільного поля - емблему Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Зображення емблеми становить 1/2 ширини полотнища. Сторони полотнища прапора дзеркально ідентичні.

Штандартом Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі - штандарт) є біле полотнище розміром 90 x 90 см, закріплене на дерев'яному древку чорного кольору висотою 250 см. У центрі полотнища розміщено зображення емблеми Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Висота емблеми становить 2/3 ширини полотнища. По периметру полотнища - лиштва золотистого кольору у вигляді орнаменту з дубового та калинового листя. Краї полотнища, крім верхнього, прикрашено бахромою золотистого кольору. Сторони полотнища ідентичні. Верхівка древка стрілоподібна з жовтого металу, у центрі якої вміщено малий Державний Герб України. Поле щита малого Державного Герба України покрито емаллю синього кольору. Полотнище прикріплюється до основи верхівки древка за допомогою шнура, з'єданого з дерев'яним стрижнем, вміщеним у верхньому краї полотнища. Підток древка жовтого металу у вигляді зрізаного конуса.

I. СТРУКТУРА ДСНС.

Апарат ДСНС:

1. Департамент запобігання НС
2. Департамент реагування на НС
3. Департамент організації заходів ЦЗ
4. Департамент економіки та фінансів
5. Департамент ресурсного забезпечення
6. Адміністративний департамент
7. Департамент персоналу
8. Управління авіації та авіаційного пошуку і рятування
9. Управління гідрометеорології
10. Юридичне управління
11. Управління європейської інтеграції та міжнародного співробітництва
12. Відділ внутрішнього аудиту
13. Відділ взаємодії із засобами масової інформації та комунікації з громадськістю
14. Відділ власної безпеки та протидії корупції
15. Центральна лікарсько-експертна комісія
16. Режимно-таємний сектор

Територіальні органи ДСНС та підпорядковані підрозділи:

1. Головні управління ДСНС у областях та м. Києві
2. Управління ДСНС в областях
3. АРЗ СП
4. Загони технічної служби
5. ДПРЗ
6. ДПРЧ
7. ДПРП
8. Частини технічної служби
9. ЦЗД
10. ОКЦ
11. Центр оперативного зв'язку, телекомунікаційних систем та інформаційних технологій

Підрозділи безпосереднього підпорядкування апарату ДСНС:

1. Міжрегіональний центр швидкого реагування ДСНС, м. Ромни Сумської області
2. Мобільний рятувальний центр ДСНС з НС (м. Київ)
3. Спеціальний центр швидкого реагування ДСНС з НС, м. Дрогобич Львівської області
4. Спеціальний авіаційний загін ОРС ЦЗ ДСНС, м. Ніжин Чернігівської області
5. Державний центр сертифікації ДСНС, м. Київ
6. Спеціальний центр швидкого реагування ДСНС з НС, с. Жеребкове Ананьївського району Одеської області
7. Центр зв'язку та управління ДСНС, м Переяслав-Хмельницький Київської області
8. Центр оперативного зв'язку, телекомунікаційних систем та інформаційних технологій ДСНС. м. Київ
9. Управління забезпечення ОРС ЦЗ, м. Київ

Навчальні заклади та науково-дослідні установи.

1. Національний університет цивільного захисту України
2. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
3. Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України
4. Вище професійне училище Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця)
5. Ліцей цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця)
6. Навчальний центр Оперативно - рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України
7. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
8. Український гідрометеорологічний інститут
9. Навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в областях та м. Києві

Спеціалізовані формування:

1. Державний воєнізований гірничорятувальний (аварійно-рятувальний) загін ДСНС (с. Кривий Ріг Дніпропетровської області);
2. Дніпропетровський воєнізований гірничорятувальний загін (аварійно-рятувальний) загін ДСНС.

Підприємства, установи, організації сфери управління:

1. Мобільний рятувальний центр ДСНС (м. Київ)
2. Державне підприємство «Український авіаційний метеорологічний центр»
3. Український гідрометеорологічний центр
4. Головний авіаційний координаційний центр пошуку і рятування (ГАКЦПР)
5. Державне підприємство «Білоцерківський завод «Еталон»
6. Медичний реабілітаційний центр «Одеський»

II. ЗАВДАННЯ ДСНС.

Основними завданнями ДСНС є:

1) реалізація державної політики у сфері цивільного захисту, захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

2) здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб;

3) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо

забезпечення формування державної політики у зазначених сферах;

4) реалізація в межах повноважень, передбачених законом, державної політики у сфері волонтерської діяльності.

III. ФУНКЦІЇ ДСНС.

ДСНС відповідно до покладених на неї завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та подає їх в установленому порядку Міністрові внутрішніх справ;

2) здійснює безпосереднє керівництво діяльністю єдиної державної системи цивільного захисту;

3) формує проекти планів у сфері цивільного захисту державного рівня на мирний час та в особливий період, подає їх Міністрові внутрішніх справ для внесення в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України, організовує планування заходів цивільного захисту центральними та місцевими органами виконавчої влади;

4) проводить підготовку органів управління функціональних і територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланок;

5) вносить національному органу стандартизації в установленому порядку пропозиції щодо необхідності створення та припинення діяльності технічних комітетів стандартизації у сфері цивільного захисту;

6) здійснює заходи щодо створення, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту, ведення їх обліку, забезпечує разом з відповідними органами та підрозділами цивільного захисту, місцевими держадміністраціями здійснення контролю за готовністю зазначених споруд до використання за призначенням;

7) здійснює заходи щодо впровадження інженерно-технічних заходів цивільного захисту, готує пропозиції щодо віднесення населених пунктів та об'єктів національної економіки до груп (категорій) із цивільного захисту, надає на запити замовників вихідні дані та вимоги, необхідні для розроблення та планування таких заходів;

8) здійснює заходи щодо радіаційного і хімічного захисту, координує та контролює здійснення заходів щодо захисту населення і територій у разі виникнення радіаційних аварій та надзвичайних ситуацій, пов'язаних із виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин;

9) здійснює разом із центральними та місцевими органами виконавчої влади,

органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями прогнозування імовірності виникнення надзвичайних ситуацій, визначає показники ризику та здійснює районування території України щодо ризику виникнення надзвичайних ситуацій;

10) веде державний облік, реєструє та зберігає матеріали гідрометеорологічних спостережень, веде інформаційну базу гідрометеорологічних даних та даних про стан навколишнього природного середовища;

11) видає експертні висновки про рівень надзвичайної ситуації, веде їх облік;

12) координує діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання щодо здійснення заходів з евакуації населення;

забезпечує здійснення заходів з мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із технологічними терористичними проявами та іншими видами терористичної діяльності під час проведення антитерористичних операцій, а також проводить просвітницьку та практично-навчальну роботу з метою підготовки населення до дій в умовах вчинення терористичного акту;

13) залучає підрозділи пошуково-рятувальних сил та аварійно-рятувальних служб центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та координує їх діяльність під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій державного і регіонального рівня, організовує проведення пошуково-рятувальних робіт та здійснює контроль за їх проведенням;

14) організовує та здійснює заходи з професійної підготовки особового складу органів і підрозділів цивільного захисту та психологічного захисту населення у разі загрози виникнення і виникнення надзвичайних ситуацій;

15) проводить через підрозділи Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту піротехнічні роботи, пов'язані із знешкодженням вибухонебезпечних предметів, що залишилися на території України після воєн, сучасних боєприпасів та підричних засобів (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), за винятком територій, на яких розміщені і постійно дислокуються військові частини, установи, військові навчальні заклади, підприємства та організації Збройних Сил, інших військових формувань, утворених відповідно до законів;

16) вносить Міністрові внутрішніх справ пропозиції щодо формування переліку суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій, що підлягають постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванню, а також порядку здійснення такого обслуговування;

17) здійснює атестацію та сертифікацію аварійно-рятувальних служб і рятувальників;

18) забезпечує гасіння пожеж, рятування людей, надання допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та інших видів небезпечних подій, що становлять загрозу життю або здоров'ю людей чи призводять до завдання матеріальних збитків;

19) створює оперативний матеріальний резерв для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків;

20) організовує та забезпечує охорону від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів;

21) реалізує в межах повноважень, передбачених законом, державну політику у сфері волонтерської діяльності щодо надання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок стихійного лиха, екологічних, техногенних та інших катастроф, а також щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;

22) координує проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт авіаційними силами та засобами ДСНС, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності;

23) вносить до відповідних органів пропозиції щодо припинення польотів у разі порушення вимог нормативних документів з питань пошуково-рятувального забезпечення до усунення недоліків;

24) здійснює оповіщення та інформування центральних та місцевих органів виконавчої влади про загрозу виникнення і виникнення надзвичайних ситуацій, методичне керівництво щодо створення і належного функціонування систем оповіщення цивільного захисту різного рівня;

25) здійснює впровадження та забезпечує функціонування і розвиток системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112;

26) забезпечує проведення гідрометеорологічних, геліофізичних спостережень, фонових радіаційних та базових спостережень за станом забруднення навколишнього природного середовища;

27) надає органам державної влади, органам місцевого самоврядування і населенню безоплатну інформацію загального користування про фактичні та очікувані зміни гідрометеорологічних умов і стану навколишнього природного середовища, здійснює попередження про небезпечні та стихійні

гідрометеорологічні явища, а також гідрометеорологічне обслуговування суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, діяльність яких залежить від гідрометеорологічних умов, у тому числі підприємств енергетики, агропромислового комплексу, комунального господарства, цивільної авіації та інших видів транспорту;

28) забезпечує прогнозування погоди, гідрологічного режиму водних об'єктів, небезпечних і стихійних гідрометеорологічних явищ, урожайності сільськогосподарських культур;

29) взаємодіє з міжнародними організаціями і національними гідрометеорологічними службами іноземних держав, представляє Україну у Всесвітній метеорологічній організації, бере участь в межах повноважень, передбачених законом, у реалізації Рамкової конвенції ООН про зміну клімату;

30) виконує акти Верховної Ради України, Президента України про надання Україною гуманітарної допомоги іншим державам, у тому числі організовує закупівлю послуг із завантаження, вивезення та складування вантажів, здійснює їх супроводження до місця призначення та передачу отримувачам гуманітарної допомоги;

31) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом: здійснення державного контролю у сфері гідрометеорологічної діяльності; реалізацію державної політики з питань медичного та біологічного захисту населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій;

32) здійснює ліквідацію медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій, надання екстреної медичної допомоги у зоні надзвичайної ситуації (осередку ураження) постраждалим та рятувальникам, заходи з медичного забезпечення (лікувально-профілактичні, санітарно-гігієнічні заходи, медичне постачання та санаторно-курортне лікування) осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, ветеранів служби цивільного захисту (війни), членів їх сімей, медичне обслуговування учнів (вихованців) навчальних закладів ДСНС;

33) організовує провадження наукової, науково-технічної, інвестиційної, інформаційної, видавничої діяльності, сприяє створенню і впровадженню сучасних інформаційних технологій та комп'ютерних мереж, є замовником наукових робіт, бере участь у проведенні прикладних науково-дослідних робіт, розробляє та затверджує галузеві стандарти з питань, що належать до компетенції ДСНС;

34) вносить Міністерству пропозиції щодо державного замовлення на підготовку фахівців у відповідній сфері;

35) здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців і працівників апарату ДСНС, а також осіб, включених до кадрового резерву;

36) здійснює функції з організації та навчально-методичного забезпечення навчання (підвищення кваліфікації за цільовим призначенням) керівних кадрів і фахівців центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту;

37) організовує навчання населення щодо дій у надзвичайних ситуаціях, розробляє і затверджує відповідні організаційно-методичні рекомендації та програми з підготовки населення до таких дій;

38) організовує і здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання;

39) організовує та проводить перевірку стану готовності функціональних і територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та

відповідних органів управління ними до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

40) здійснює безпосередньо та через свої територіальні органи реєстрацію декларацій відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки;

41) здійснює державний нагляд (контроль) за:

вжиттям інженерно-технічних заходів цивільного захисту відповідно до закону;

діяльністю аварійно-рятувальних служб, станом їх готовності до реагування на аварії та надзвичайні ситуації, а також вживає заходів до зупинення діяльності роти димного аварійно-рятувальних служб у порядку, визначеному законодавством;

дотриманням періодичності навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, та вживає заходів для усунення виявлених недоліків;

здійснює відповідно до закону ліцензування господарської діяльності з надання послуг і проведення робіт протипожежного призначення;

42) проводить оцінку відповідності у сфері цивільного захисту згідно із законодавством;

43) розглядає у разі звернення фізичних чи юридичних осіб:

проектну документацію щодо влаштування засобів протипожежного захисту (систем пожежогасіння, пожежної сигналізації, оповіщення про пожежу та управління евакуацією населення, роти димного захисту, пожежного спостереження, вогнезахисної обробки будівельних конструкцій (виробів, матеріалів), автоматизованих систем раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення у разі їх виникнення), а також бере участь у прийманні проведених робіт із влаштування зазначених засобів;

технічні завдання і робочі проекти на автоматизовані системи раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення у разі їх виникнення;

проектну документацію на будівництво захисних споруд цивільного захисту, а також розділ щодо інженерно-технічних заходів цивільного захисту у складі містобудівної документації;

44) перевіряє наявність і утримання в стані готовності автоматизованих систем раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення в разі їх виникнення та систем протипожежного захисту на об'єктах, які підлягають обладнанню такими системами;

45) перевіряє наявність і готовність до використання в разі виникнення надзвичайних ситуацій промислових засобів захисту органів дихання від небезпечних хімічних речовин, засобів цивільного захисту, стан їх утримання та ведення обліку;

46) складає акти перевірок, видає приписи, постанови, розпорядження про усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, а в разі встановлення порушень, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, звертається безпосередньо та через територіальні органи до адміністративного суду щодо застосування заходів реагування у вигляді повного або часткового зупинення до повного усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки роботи підприємств, окремих виробництв, виробничих дільниць, агрегатів, експлуатації будівель, об'єктів, споруд, цехів, дільниць, окремих приміщень, а також машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, зупинення проведення робіт, у тому числі будівельно-монтажних, випуску та реалізації пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту;

47) розробляє та подає в установленому порядку на розгляд Міністра внутрішніх справ для внесення до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо підвищення ефективності захисту населення і територій від

надзвичайних ситуацій, удосконалення системи цивільного захисту на відповідних територіях, в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності;

48) подає міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки бере участь у розробленні будівельних норм у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, пропозицій щодо внесення змін до них та визнання їх такими, що втратили чинність, подає Міністрові внутрішніх справ відповідні пропозиції;

49) застосовує адміністративно-господарські санкції за порушення вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки;

50) здійснює методичне керівництво щодо створення і належного функціонування систем оповіщення цивільного захисту різного рівня;

51) забезпечує інформування громадськості про реалізацію державної політики з питань, що належать до компетенції ДСНС, та проводить інформаційно-роз'яснювальну, пропагандистську і культурно-масову роботу з популяризації служби цивільного захисту;

52) у разі звернення фізичних чи юридичних осіб надає:

технічні умови для інженерного забезпечення об'єкта будівництва щодо пожежної та техногенної безпеки;

53) Крим, місцевим держадміністраціям та органам місцевого самоврядування інформацію про юридичних та фізичних осіб, винних у порушенні законодавства у сфері цивільного захисту;

методичні рекомендації щодо розроблення та підготовки положень, інструкцій, інших нормативних документів у сфері пожежної та техногенної безпеки, що діють на підприємствах, в установах, організаціях та на інших суб'єктах господарювання незалежно від форми власності;

54) перевіряє відповідно до закону стан:

готовності до використання за призначенням аварійно-рятувальної техніки, засобів цивільного захисту, а також обладнання, призначеного для забезпечення безпеки суб'єктів господарювання;

дотримання правил транспортування небезпечних речовин трубопровідним транспортом та порядку їх перевезення транспортними засобами;

планування та готовності до здійснення заходів з організації евакуації населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

підготовки населення до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

55) бере участь у:

розробленні органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування державних, регіональних програм з питань, що належать до компетенції ДСНС;

розгляді проектів державних, регіональних програм, що розробляються з метою поліпшення захисту об'єктів і територій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

формуванні науково-технічної політики з питань, що належать до компетенції ДСНС, координації наукових досліджень та впровадженні передового досвіду, досягнень науки, новітньої техніки, продукції протипожежного призначення;

роботі комісій з розслідування авіаційних подій;

роботі Ради з акредитації та технічних комітетів з акредитації національного органу з акредитації для реалізації технічної політики у сфері пожежної безпеки, а також Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення та Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

розслідуванні пожеж, причин виникнення надзвичайних ситуацій та невиконання запобіжних заходів, а також проведенні оцінки дій органів управління і сил щодо організації та проведення ними рятувальних і інших невідкладних робіт;

погодженні у разі звернення фізичних чи юридичних осіб в установленому суб'єктом нормування порядку обґрунтованих відхилень від установлених норм;

розгляді проектів об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, в частині додержання вимог нормативно-правових актів щодо інженерно-технічних заходів, у сфері пожежної та техногенної безпеки;

розгляді проектів містобудівної документації та подає спеціально уповноваженому органу містобудування та архітектури висновки щодо додержання вимог у сфері пожежної та техногенної безпеки;

56) проводить в установленому порядку внутрішній аудит;

57) бере в межах повноважень, передбачених законом, участь у діяльності міжнародних організацій з питань, що належать до компетенції ДСНС;

58) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю ДСНС, підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління ДСНС;

59) забезпечує надання підпорядкованими підрозділами у передбачених законодавством випадках платних послуг;

60) вносить пропозиції щодо технічного регулювання у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, гідрометеорологічної діяльності, а також щодо встановлення, застосування та виконання обов'язкових вимог до засобів протипожежного захисту та аварійно-рятувальних засобів, пожежонебезпечної продукції;

61) проводить роботи із стандартизації, сертифікації, акредитації та метрологічного забезпечення діяльності з питань, що належать до компетенції ДСНС;

62) готує та подає на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозиції щодо стратегічних, програмно-планових документів у відповідній сфері та забезпечує їх виконання;

63) забезпечує додержання вимог законодавства з питань охорони праці у ДСНС;

64) проводить роботу з профілактики правопорушень та додержання дисципліни в органах і підрозділах ДСНС;

65) здійснює відповідно до законодавства заходи щодо забезпечення правового та соціального захисту осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, пенсіонерів і ветеранів служби цивільного захисту та членів їх сімей, державних службовців і працівників ДСНС, її територіальних органів, органів і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;

66) сприяє розвитку соціального діалогу, проведенню консультацій із всеукраїнськими об'єднаннями профспілок і всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців щодо проектів законів, інших нормативно-правових актів з питань реалізації державної політики у сфері трудових відносин, оплати праці, охорони праці, соціального захисту населення;

67) здійснює державні закупівлі в установленому законом порядку;

68) виконує функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери її управління;

69) організовує охорону об'єктів державної власності, що належать до сфери її управління;

70) погоджує проекти нормативно-правових актів, будівельних норм, стандартів, правил, технічних умов і регламентів та інших нормативно-технічних документів з питань, що належать до компетенції ДСНС, які розробляються міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями;

71) здійснює інші повноваження, визначені законом.

<p>IV. КЕРІВНИЙ СКЛАД ДСНС. Голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій <u>ДАНИК Андрій Миколайович</u>, генерал-майор служби цивільного захисту</p> <p>Перший заступник Голови Державної служби України з надзвичайних Ситуацій <u>МИРОНЮК Віталій Григорович</u>, генерал-майор служби цивільного захисту</p> <p>Заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій <u>ДЕМЧУК Володимир Вікторовч</u>, генерал-майор служби цивільного захисту</p> <p>Заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій <u>МІГРІН Олексій Сергійович</u>, генерал-майор служби цивільного захисту</p> <p>Заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації <u>ПРИМУШ Роман Борисович</u>, капітан служби цивільного захисту</p>	
---	--

Конспект-лекцію склав:

Оперативний черговий
відділу оперативних чергових
підполковник служби ЦЗ
«__» _____ 2025 р.

Максим ГАПОНЕНКО